

אל ארץ הפרדסים

מאת אריה סיני

פרס שלישי בישראל

אול אותה על כך, משום שפעם שאלתי אותם אם באמת יש לה אמות בכירה בשם לאה, והיא החרישה ורוחה נתקרה לשעות רבות, ואני הלא אהבתי ורציתי לראותה מאושרת המין.

לאן אנחנו הולכים, רחל?

אחתי שואל אותי? הלא אחת קראת אותי ללכת עמך?

אני קראתי לך? מה פתאום?

אחתי לא זוכר? שלוש באת אלי ואמרת שיש לך מכרים בקיבוץ הלחם, ושהם הזמינו אותך למסיבת ליל-שבת —

ניבסתי בה בתדמיה גמורה, אימצתי את כל כוחי-כרמי, אולם לא עלה בידו להיזכר כי אמרתי אי-פעם דברים כגון אלה, ולא ידעו, אלא שברי היה לי, כי אני מכיר אף חבר מקיבוץ הלחם, ומעודי לא שמעתי שמעו בלתי אם כעת.

התחרות העולמית של הסיפור הקצר

להיכן הולכה הדרך שהשתרעה בין הפרדסים השטופים אור ירח?
לאן היו סוערות פניהם של רחל ואריה, שאהב אותה אהבה עזה ולוהטת?
מי היו שוכני הבית הערבי השומם, אשר בלב ארץ העצים האנדרית?
את התשובות על כך לא ידע אריה לעולם.

ערב אחד, לפני זמן לא רב, הסיבות עם רעי אל שולחנו של בית-קפה. יושבים היינו על גבי המדרגה הצפונית, שולחן בשולחן נוגע, וסופגים בצל-כרחנו עשן-סיגריותיהם של הבריות וקטעי שיחותיהם. מתוך כך נתחחר לנו, כי מזה זמן-מה היתה גברת אחת קשישה, שישבה אצל השולחן לשמאלנו, חזורת ומגלגלת במשפט אחד ויחיד. היטני אונן ושמענו: "יכול משהו לומר לי איפה נמצא קיבוץ הלחם?" "קיבוץ הלחם," אמרתי, "נמצא על-יד כפר-סבא, בין כפר-סבא וירקונה." זקפה בי עיניה, נענעה ראשה בתורת-חן, וכבר עמדי לשקוע שנית בספל הקפה שלי, כשחשתי כי עיני רעי נעוצות בי בתמהון. "מה עשית?" אמר לי. "הרי כל אחד יודע שקיבוץ הלחם שוכן על שפת הים, בין טנטורה ועלתית." "הפסקי עם ההלצות התפלות שלך," נעניתי לו. "שאל כל תינוק ויגדך, שקיבוץ הלחם שוכן ליד כפר-סבא, פרדסים סביב לו, וכל עצמו אינו אלא בית-אבן ערבי נושן שתקוהו למקום מגורים — — —

מנין לך האינפורמציה המוזהבת הזאת?"

"מה אחת רוצה, הרי הייתי שם וראיתי כמו עיני!" קראתי ברוגז-מה.

"אתה היית שם?"

"והיה שם גרעין בהכשרה — — —

"רגע, מתי היית שם, לדעתך?"

מתי? אינני זוכר בדיוק. בארבעים-חמש או ארבעים-ושש... לפני המלחמה, כנראה. אבל — אנס, אני מוכן להישבע שהייתי שם, ויש לי אפילו עדת אחת — — —

"ומי היא העדה, אם אפשר לדעת?" הוסיף רעי לחקור בנעימותו הלגלגנית.

"נערה אחת שזיכרונות ושמה — — — ושמה — רחל, כמדומני, כך, רחל."

"ומה מראה?"

הפניתי עיני פנימה, אל רחובות הזכרון, ולאט-לאט נצטרפה לי המוטה של נערה בשמלה לבנה, שצמה שחורה, עבותה גולשת מערפה אל גוהה התמיר, אולם את קלסתר-פניה לא יכולתי להעלות בשום פנים ואופן. הרי כמה וכמה שנים סוערות חלפו מאז, ובכלל, מעור לא הצטיינת בזכרון משובח. לעומת-זאת נשתלטה עלי, עד לירי בכי כמעט, ההרגשה כי זוהי הנערה הברה והאוהבת ביותר מכל הנערות אשר ידעתי בחיי, התרגשות שמה מחנק לגרוני ולא יכולתי לחלץ ממנו אף מילה אחת. נעצתי ברעי זוג עינים מצועקות, וא לו הוא קרא בתרועת נצחון:

"אינך נזכר, אה? ועכשיו אמוטט את כל טענותיך בבנין קליפס." רעי היה תלמיד הפקולטה למשפטים, ואהב לשחק את תפקיד עורך-הדין בכל הזדמנות. "ראשית," הוסיף, "יודע אני, שבשנות לימודיו בגימנסיה לא יצאת את גבולות תל-אביב בלעדי שנית, יעידו כל חבריו לספסל-הלימודים, שבכל אותן השנים התשובתך עם פנינה, והיא — שיערה בהיר דווקא ומתולתל. זהו!" טפח בידו על גבי השולחן, "ועכשיו לך ובקש סליחה מן הגברת והעמידה על הטעותיך."

ניבסתי בו בתדהמה רבה, לכאורה היה הצדק עמי, שרירות ואמיתיות היו הוכחותיו ואף שמץ של פקפוק לא יוכל להן. לא נותר לי איפוא, אלא לעשות כדבריו ולהעמיד אותה מטרונה על כובי התמוה, אולם משפנתי

לעברה, ראיתי כי שולחנה ריק, "זה בסדר," אמר אדם אחד, ושלח בי מבט מוזר ולא-נעים. "כבר הסברתי לה." ההגשתי עצמי שלא בטוב, מיהרתי לשלם ולהסתלק. אולם מאז לא חזלה אותה תקרית לגקר במוחי, הרי לכם דברי רעי, שכל מילה בהם תואמת עץ עובדת-חיים, עם דבר שהיה ונתקיים ונודע ברבים, ואף-על-פיכך — — —

עמר ניחוח הפרדסים עז ומשכר באוזניו של עולם וירח של סיו באיר יולף קיץ על שריריו של אביב, הברושים המשמשים גדרות לפרדסים, תימרו אל הירח שלוחים ורציניים מאד מאד, על הארץ נתרששה מקלעת ענקית של אורות זליליים, מכמורת של זהב וכסף וחזיון, שכביכול לא היה סדר ומשטר בלולאותיה, אך לאמיתות-ש"דבר היה גם היה. בלב ארץ הפרדסים היינו, בסביבות כפר-סבא, בלבה של ארץ הפרדסים האגית, הכשופה, שפרחיה הירפ ניחוחו של עולם אחר וצליל-ברושה התנועעו לקצב מנגינתו של עידן עלים, עידן אבון.

משעיל העפר נתמשך בין משוכות-הפרדסים וסוף לא היה לו, ואף לא ראשית, איש לא ידע מהיכן בא אותו שביל ולאן הוא הולך — ואף השביל עצמו לי ידע.

אור הירח זרח בצמותיה של רחל, הצמות השחורות, הרוות, סנדליה טפפו ולא-טפפו בעפרו הרך של המשעול וידה היתה אחוזה בידו, שותקים היינו, כפי שהיינו שותקים רוב הזמן שנמצאנו יחד, שכן רחל לא היתה מן הדברניות ואני — אני הייתי חושש לדבר בנוכחותה של רחל, לא שהייתי ירא פן אסגר עצמי בידיה אם אגלה צפונות נפשי. לא — לא זה, שהרי אוהבים היינו איש את רעותו אהבה עזה, לא שתמדי הייתי חושש שמא אומר דבר לא נכון, משוה שיפגע ברחל, משוה שלא יהיה לה לרצון, או היתה מתעצמת בפתי וברק עיניה היה כבה לשעות. בראשונה ניסיתי לנחמה, אולם עדימהרה נואשתי מכך, לפי שנוכחתי לדעת כי כל תנומותי אין בכוחם להצהיל את רוחה, עד שפלתה היתה חזורת ומצטללת מעצמה בעטייה של איון מילה שהר צאתה מפי, רבות תהיתי על קנקן של מילות-הקסם אשר השיבו אליה את רוחה הטוב, אולם העליתי הרס בידו לאמיתו של-דבר לא ידעתי את רחל כלל-וכלל, מעולם לא יכולתי להחליט אם מכיר אני אותה שבעה ימים או שבע שנים, מעולם לא סחה לי על אודות עצמה, ואני חשתי לש-

הוא מתנועע עם צמרת הברוש — פעם לצד זה ופעם לצד זה, ואילו יתר הברושים עמדו דום. צילו של הברוש היה עבה מכל אחיו וכל הנועה שלו שיבשה את רשת האורות והצללים אשר על הקרקע.

עיניה של רחל היו מושפלות בעקשנות ארצה, עצובות היו, ואני ראיתי, כי שוב לעולם לא אדע מי יום את הטיוול וכיצד התחיל כל הענין. אולם לאמיתו-של-דבר לא הייתי מצר על כך בכלל, איו תחושת אושר התחילה לגאות בי והיא שחזרה לי, כי מאז ומתמיד מהלכס רחל ואני בין רשת-הקסמים לבין שמי-הליל הכחלחלים; כי מאז ומתמיד פוטעות רגלינו בנתיבי-העפר, בין הניחוחות, ושוב לא רציתי לדעת מתי, כיצד ומדוע הענו הלום, מאושר הייתי בהליכם זו, ושבעתיים מאושר הייתי כי ידעתי שבעוד זמן-מה יסתיים השביל לפני בני-אבן לבן, הניצב בודד ומוזהר בלב ארץ-הפרדסים.

"מתי נגיע, רחל? העוד רחוקה הדרך?" שאלתי.

"לא רחוקה," השיבה, עוד העיכול היה לפנינו."

רק במעומעם חשתי תימהוניה על כך, שרחל יודעת את הדרך, אף-על-פי שרק לפני שעה קלה טענה שאני המוציא והמביא, אולם היסחתי דעתי מכך, כי אהבתי מאוד והייתי נכון להפקיר עצמי בידיה, ומה גם שידעתי, כי הולכים אני וקרבים אל הסף המאוהב, אשר כל חיי לא חיתי אלא כדי להגיע אליו.

לפתע זקפה רחל ראשה ועיניה ננעצו בסהר המלא, שפתיה נקפצו והיא החשישה צעדיה והותירה אותי מאחוריה. חשתי כי הגה מתכווץ אני והופך לתינוקה הפעוט, שהיא נוטלת אותו בידו ומוליכה אותו לאשר תחפוץ. קצת חרה לי הדבר, אולם האושר שהציף אותי עד שכרון הותר בלבי רק תשוקה אחת: להתנפל ארצה לרגליה של רחל ולכסותה בנשיקות-תודה, כנשק העבד את כפות-רגלי הכוהנת הגדולה, העומדת להביאו בסוד מקדשה הלבן.

ואני לא ידעתי כי אז נורע בלבי גרעין-המר הראשון.

אור-הירח נשפך על בית-אבן ערבי בן שתי קומות, אשר ניצב באמצעיתו של מערה, שקוצץ בלב אחד הפרדסים, סביב הבית עמדו מכונות חקלאיות שונות, כפשוט עפר ואדמה, אי-מקורב וימר מנועה של משאבה.

בשער הפרדס היתה קבועה כתובת: "גר" עין הלחם." רחל נכנסה אל תוך החצר ואני אחריה, היא קרבה אל סולם מדרגות-העץ שרולין אל הקומה השניה והחלה מטפסת בו, חריקת המדרגות עלתה רמה וצורמת. רחל טיפסה בהן ברגל קלה ובוטחת, כאילו נהירים היו לה שבילי-המקום על בוריים. אף פעם אחת לא הסתכלה לצדדים ואף לא לא-חור, שם ידייתי אני בהכנעה.

לפתע חשתי עצמי קטן, עלוב ומוזנח, עיי-פות ומרירות הלכו ודחקו את הרגשת האור שר שכבשה אותי קודם-לכן, ועד מהרה הת-ננב אל לבי תהעד כי לא בגללי באה רחל אל הבית הזה, שאם לא כן — מדוע בוערות עיניה באש וזה כל כך אשר לא ראיתי בהן מעולם ומדוע ממחרת היא לרוץ לפני.

עתה החלה פועמת בי תשוקה עזה לרדת לסודו של הטיוול הזה, לחקור ולדעת כל פרט ופרט הקשור בו, שאם לא כן — הרגשתי — לא תשוב המנוחה לשכון בלבי, אימצתי את כוח זכרוני כדי להיזכר בשם החבר שהזמין אותנו, אולם לשוא "רחל, אל מי בעצם אנחנו באים? מי הזמין אותנו הנה?" "מי אמר לך שאנו מזומנים, ילד?" השיבה מבלי להפנות אלי את פניה, "קיבלנו הוראה להופיע, והנה אנחנו מופיעים." תמיד כשהייתה המנהיגות בידיה התייחסה אלי כאל ילד קטן, "הוראה?" שאלתי בתמהון. "ממי קיבלנו הוראה כזאת?" "מגרעין הלחם," השיבה רחל כלאחר-יד.

עתה החל הענין להרגיזני, "ממתי אני מקבל הוראות מגר" עין הלחם?" קראתי בקול גדול, "ממתי אני בכלל מקבל פקודות ממישהו?" "שקט, אל תצעק כל-כך," אמרה רחל, "עוד עלול משהו לשמוע."

"מה איכפת לי, שישמעו. שידעו לא לחלק הוראות לאנשים חפשיים!"

"למה אתה צועק כלי-כך? אם ישמעו לא יהיה נעים." דבריה ובעיקר הנעימה האימהית-מקנטרת שבה נאמרו, הכעיסוני כעס רב, מפני שאין דבר שנוא עלי יותר מאשר לקבל פקודות ממישהו, אפילו אם מכיר אני ויודע כי לטובתי נחתנו.

לא אמרתי דבר, דילגנו על המדרגה האחרונה וניצבנו ב-פתח חדר-האוכל, אנשי גרעין-הלחם! כעשרים במספר, היו יושבים משני עבריו של שולחן ארוך, מכוסה מפה לבנה ושפע מאכלים ומשקאות.

"בתיאבון," אמרה רחל.

"תודה רבה, ברוכים הבאים," השיבה לנו נערה אחת, "בואו שבו, רב, מפני שאין דבר שנוא עלי יותר מאשר לקבל יתר החברות והחברים הוסיפו לאכול בשתיקה ואף מפקידה לפקידה היו ניבטים בנו בעינים שופעות טוב-לב והכנסת אורחים.